

Notitie Gemeenschapshuizen

9 thema's voor gesprek!

juli 2017

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Thema's	3
	Thema 1: Definitie gemeenschapshuis/buurthuis en activiteiten	4
	Thema 2: Het gemeenschapshuis/buurthuis in relatie tot de omgeving	4
	Thema 3: Het bestuur van een gemeenschapshuis/buurthuis	5
	Thema 4: Het beheer van een gemeenschapshuis/buurthuis	6
	Thema 5: De exploitatie van een gemeenschapshuis/buurthuis	6
	Thema 6: Paracommerciële versus commerciële vergunning	7
	Thema 7: Het gemeenschapshuis/buurthuis in relatie tot de huiskamers/andere nieuwe initiatieven.	8
	Thema 8: Het instellen van een overlegorgaan gemeenschapshuizen (OOG)	9
	Thema 9: Gemeentelijke ondersteuning	10

1. Inleiding

Welke mogelijkheden zijn er voor de gemeenschapshuizen in Maastricht? Welke knelpunten? En hoe kunnen we die oplossen?

De gemeente en de besturen van de gemeenschapshuizen onderzoeken samen hoe Maastrichtse gemeenschapshuizen, rekening houdend met alle maatschappelijke ontwikkelingen, toekomstbestendig kunnen worden. Op 5 april 2017 ontmoetten zij elkaar voor een inspiratiebijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst is een werkgroep gevormd. Deze werkgroep heeft de in de bijeenkomst verkende ideeën en uitdagingen vormgegeven in negen thema's. Deze thema's zijn op dinsdag 13 juni door de werkgroep en de gemeente met de besturen van andere gemeenschapshuizen in Maastricht besproken en worden op 13 juli door de werkgroep aan de wethouder voorgelegd.

2. Thema's

In dit hoofdstuk worden negen thema's beschreven die in de werkgroep zijn besproken. Deze thema's zijn tijdens de bijeenkomst van 13 juni 2017 ter bespreking, instemming en aanvulling voorgelegd aan de besturen van de gemeenschapshuizen.

Deze notitie, aangevuld met de uitkomsten van de bijeenkomst op 13 juni 2017, dienen voor de gemeente als input voor het nieuwe beleid voor gemeenschapshuizen en voor de nog op te stellen ondersteuningsregeling.

Thema 1: Definitie gemeenschapshuis/buurthuis en activiteiten

Een gemeenschapshuis of buurthuis is een gebouw, gericht op de buurt en haar bewoners, waar bewoners op een laagdrempelige manier terecht kunnen om elkaar te ontmoeten. Op deze manier draagt het gemeenschapshuis bij aan de sociale cohesie van de buurt.

Kerntaak van het gemeenschapshuis is een bijdrage leveren aan maatschappelijke activiteiten en vraagstukken in de buurt. Het gemeenschapshuis tracht daarbij activiteiten en initiatieven te faciliteren van en voor alle bevolkingsgroepen uit de buurt: jong, oud, man, vrouw, alle culturen, achtergronden, enz.

Het gemeenschapshuis kent een goede balans tussen maatschappelijke activiteiten (het primaire doel) en activiteiten die tot inkomsten leiden om zelfstandig te kunnen zijn of worden. Activiteiten om inkomsten te genereren kunnen niet-buurtgebonden (maatschappelijke) activiteiten zijn of (binnen de verleende vergunning, zie *thema 6*) toegestane commerciële activiteiten, bijvoorbeeld zaalverhuur aan derden en het houden van lezingen.

Thema 2: Het gemeenschapshuis/buurthuis in relatie tot de omgeving

Kerntaak van een gemeenschapshuis/buurthuis is een bijdrage leveren aan maatschappelijke activiteiten en vraagstukken in de buurt. De rol van het gemeenschapshuis/buurthuis daarin is het beschikbaar stellen van ruimte en faciliteiten. Om haar rol goed te vervullen, moet een gemeenschapshuis/buurthuis goede contacten

hebben met de buurt, haar (actieve) bewoners en de in de eigen buurt aanwezige vrijwilligersorganisaties: bijvoorbeeld de sociale en culturele verenigingen/stichtingen en het buurtnetwerk. Het gemeenschapshuis/buurthuis streeft vanuit haar kerntaak naar een goede samenwerking met deze partijen en probeert waar mogelijk aan te sluiten bij de ruimtebehoefte van deze partijen. In de praktijk betekent dit dat gemeenschapshuizen/buurthuizen inzetten op multi-inzetbaarheid van de ruimten.

Thema 3: Het bestuur van een gemeenschapshuis/buurthuis

Gemeenschapshuizen/buurthuizen worden beheerd en/of geëxploiteerd door stichtingsbesturen, al dan niet samengesteld uit vertegenwoordigers van gebruikers. Ieder bestuur maakt hier zelf een keuze in. Deze besturen dragen de eindverantwoordelijkheid voor het beheer en de exploitatie van het gemeenschapshuis/buurthuis. Zorgpunten binnen de besturen van gemeenschapshuizen zijn dat de huidige bestuursleden relatief een hoge leeftijd hebben en al zeer lang zitting nemen in het bestuur. Nieuwe bestuursleden zijn niet altijd makkelijk te vinden.

In de nog op te stellen ondersteuningsregeling zal door de gemeente de voorwaarde worden opgenomen dat een bestuur van een gemeenschapshuis/buurthuis uit minimaal 3 personen bestaat, die geen eerstelijns verwantschap met elkaar hebben, noch op hetzelfde adres ingeschreven staan in de gemeentelijke basisregistratie, en de bestuurssamenstelling in overeenstemming is met de statuten en de inschrijving bij de Kamer van Koophandel. Dit betekent tevens dat wijzigingen in de bestuurssamenstelling aan de gemeente moeten worden doorgegeven.

Thema 4: Het beheer van een gemeenschapshuis/buurthuis

Het beheer van een gemeenschapshuis/buurthuis is de eindverantwoordelijkheid van het stichtingsbestuur. In de praktijk is dit zeer verschillend geregeld. Sommige besturen hebben gekozen voor een commerciële exploitant, andere besturen voor een beheerder in loondienst of een beheerder als een (groep)

vrijwilliger(s). De keuzes die het bestuur hier in het verleden in heeft gemaakt, heeft vaak te maken met de bestuurssamenstelling en eerdere ervaringen. Als een bestuur is samengesteld uit vertegenwoordigers van gebruikers, wordt soms ook gekozen voor sleutelbeheer/bardienst door gebruikers. De verwachting is dat besturen door de huidige maatschappelijke ontwikkelingen de komende jaren, afhankelijk van de duur van de huidige contracten, nieuwe keuzes gaan maken ten aanzien van het beheer.

Thema 5: De exploitatie van een gemeenschapshuis/buurthuis

Het bestuur van een gemeenschapshuis/buurthuis is verantwoordelijk voor de exploitatie en het rond krijgen hiervan. In principe verstrekt de gemeente geen subsidie voor exploitatietekorten. Hier is ook geen (structureel) budget voor beschikbaar. In incidentele gevallen is hier door de gemeente de afgelopen jaren van afgeweken.

De werkgroep is van mening dat de gemeente alleen bij niet-verwijtbare exploitatietekorten een subsidie kan verlenen, waarbij ook wordt gekeken naar de totale financiële situatie van het gemeenschapshuis/buurthuis en specifieke voorwaarden worden gesteld zoals een inspanningsverplichting om toekomstige tekorten te voorkomen of het overleggen van een verbeterplan. Ook moet er worden gekeken naar de specifieke situatie van de buurt. Indien er voldoende andere voorzieningen in de buurt van het gemeenschapshuis/buurthuis zijn, ligt het compenseren van een exploitatietekort minder voor de hand dan in een buurt waar weinig andere mogelijkheden zijn. Een subsidie voor een exploitatietekort is dus altijd maatwerk, waarbij een transparante en overzichtelijke financiële boekhouding moet worden overlegd.

In de werkgroep is het idee geopperd om, als tijdige signalering van/ter voorkoming van exploitatietekorten, de gemeenschapshuizen/buurthuizen te verplichten om gebruik te maken van de ambtelijke ondersteuning voor de administratie, waarbij maandelijks financiële verantwoording moet worden afgelegd. (Zie ook thema 9)

Thema 6: Paracommerciële versus commerciële vergunning

Gemeenschapshuizen/buurthuizen hebben in principe een paracommerciële vergunning. Een enkel gemeenschapshuis/buurthuis heeft een combinatie vergunning, deels commercieel, deels paracommercieel.

De belangrijkste verschillen tussen een commerciële en paracommerciële vergunning zijn:

<u>Commerciële vergunning</u>	<u>Paracommerciële vergunning</u>
Strengere inrichtingseisen	Minder strenge inrichtingseisen
Kwalificerend personeel vermelden	Enkel een certificaat vermelden
Belastingplicht	Fiscaal gunstigere regels
Inschrijving Bedrijfschap Horeca	Geen inschrijving Bedrijfschap Horeca

De voorschriften en beperkingen van een paracommerciële vergunning zijn vastgelegd in de Drank- en Horecaverordening Paracommercie Maastricht 2014:

Artikel 2. Schenktijden; paracommerciële rechtspersonen

1. Het is paracommerciële rechtspersonen toegestaan om alcohol te verstrekken twee uur vóór en twee uur ná beëindiging van een activiteit of bijeenkomst die past binnen de statutaire doelomschrijving van de desbetreffende paracommerciële rechtspersoon, waarbij de reguliere sluitingstijden zoals vastgelegd in de Algemene Plaatselijke Verordening in acht worden genomen.
2. De burgemeester kan een paracommerciële rechtspersoon als bedoeld in voorgaande lid ontheffing verlenen van de in het voorgaande lid bepaalde schenktijden, met inachtneming van artikel 4 lid 4 van de Drank- en Horecawet.

Artikel 3. Bijeenkomsten van persoonlijke aard of voor derden

1. Het is verboden in een paracommerciële inrichting alcoholhoudende drank te verstrekken tijdens bijeenkomsten van persoonlijke aard en tijdens bijeenkomsten die gericht zijn op personen die niet of niet rechtstreeks bij de activiteiten van de desbetreffende paracommerciële rechtspersoon zijn betrokken.
2. De burgemeester kan een paracommerciële rechtspersoon ontheffing verlenen van hetgeen is bepaald in het voorgaande lid, met inachtneming van artikel 4 lid 4 van de Drank- en Horecawet.

Artikel 4 lid 4 van de Drank- en Horecawet stelt het volgende:

Artikel 4 lid 4

4. De burgemeester kan met het oog op bijzondere gelegenheden van zeer tijdelijke aard voor een aaneengesloten periode van ten hoogste twaalf dagen ontheffing verlenen van de bij of krachtens dit artikel gestelde regels.

Deze bepalingen houden in dat gemeenschapshuizen/buurthuizen uitsluitend alcoholhoudende drank mogen verstrekken tijdens bijeenkomsten met een sociaal-cultureel karakter met een tijdslimiet van 2 uur voor de eerste activiteit en 2 uur na de laatste activiteit. Wettelijk mag er geen alcohol worden geschonken aan personen jonger dan 18 jaar. Feesten/bijeenkomsten van persoonlijke aard zijn verboden.

In enkele bijzondere gevallen is maatwerk afgesproken en in uitzonderingsgevallen kan ontheffing worden verleend.

De werkgroep kan op dit moment nog geen standpunt geven over de paracommerciële vergunning (bijv. wel of niet maximaal aantal ontheffingsdagen) en wil dit graag in een later stadium bekijken.

Thema 7: Het gemeenschapshuis/buurthuis in relatie tot de huiskamers/andere nieuwe initiatieven.

De werkgroep van de gemeenschapshuizen ziet op steeds meer plekken in de stad kleinschalige ontmoetingsplekken in kader van de Wmo ontstaan, de zogenaamde huiskamers/zorgkroegen. Op sommige plekken leidt dit tot concurrentie met de gemeenschapshuizen/buurthuizen omdat zij naast hun primaire taak ook vaste gebruikers van het gemeenschapshuis naar zich toe trekken, bijv. omdat ze hun ruimte beschikbaar stellen voor vergaderingen en kleine activiteiten. De werkgroep wil graag dat de gemeente hier alert op is en hier een kader voor opstelt.

De werkgroep van gemeenschapshuizen erkent de behoefte aan kleinschalige ontmoetingsplekken c.q. huiskamers in de buurt. In een aantal buurten bieden de gemeenschapshuizen/buurthuizen hier, als het gebouw hier geschikt voor is, ook (onder

betaling) ruimte voor. De werkgroep heeft oog voor het spanningsveld dat hierdoor ontstaat met hun kerntaak om buurtgebonden maatschappelijke initiatieven te faciliteren.

Thema 8: Het instellen van een overlegorgaan gemeenschapshuizen (OOG)

Tijdens de bijeenkomst van 5 april jl. en in de werkgroep is gesproken over het instellen van een overlegorgaan gemeenschapshuizen. De achterliggende gedachte hierbij is dat de besturen onderling informatie en ervaringen kunnen uitwisselen en wellicht (financiële) voordelen halen uit de samenwerking. Mogelijke gespreksonderwerpen voor een OOG zijn bijvoorbeeld:

- Hoe kunnen we omgaan met spanningsveld 'faciliteren van buurtgebonden maatschappelijke activiteiten en initiatieven' versus 'verwerven van inkomsten middels niet-buurtgebonden maatschappelijke en commerciële activiteiten'?
- Het genereren van nieuwe financieringsbronnen (bijv. fondswerving).
- Ideeën rondom het vergroten van de multi-inzetbaarheid van het gebouw.
- Hanteren van gebruikerstarieven (mogelijk ter voorkoming van de onderlinge concurrentie) en het hanteren van gedifferentieerde tarieven voor de verschillende gebruikersgroepen (maatschappelijk/commercieel).
- Gezamenlijke inkoop.
- De eindverantwoordelijkheid van het bestuur voor het beheer en aanverwante zaken zoals het opstellen van een werk-/arbeidsovereenkomst, vrijwilligersvergoedingen, nieuwe verplichtingen (bijv. preventiemedewerker), etc.

Enz.

Thema 9: Gemeentelijke ondersteuning

Momenteel is de ondersteuning van de gemeente als volgt geregeld:

- Gemeenschapshuizen kunnen gebruik maken van ambtelijke ondersteuning voor de administratie. Op dit moment maken 10 besturen hiervan gebruik. Ze betalen hiervoor een niet-kostendekkende bijdrage.
- Collectief lidmaatschap Spirato: Steunpunt voor gemeenschapsaccommodaties in Limburg. Middels dit lidmaatschap kunnen de besturen collectief of individueel onafhankelijk advies vragen over het besturen, exploiteren en beheren van een gemeenschapsaccommodatie. Tevens is er een digitale vraagbaak beschikbaar met veel informatie.
- www.maastrichtdoet.nl: lokale website met o.a. sociale marktplaats, informatie over vrijwilligerswerk, subsidiemogelijkheden, workshops enz. Maastrichtdoet is de algemene vrijwilligersondersteuning van de Gemeente Maastricht.
- Financiële ondersteuning bij de vervanging van inventarisatie van max. 40%.
- Incidenteel: financiële ondersteuning bij exploitatietekorten.

In de werkgroep is het verplicht stellen van het onderbrengen van de administratie bij de gemeente aan de orde geweest. De meningen hierover verschillen. De een is van mening dat dit zeker niet verplicht moet worden, de ander heeft hier wel een sterke voorkeur voor. (zie ook thema 5).

Wel is de werkgroep van mening dat aan de besturen, die gebruik maken van deze ondersteuning, strenge eisen kunnen worden opgelegd ten aanzien van het tijdig en volledig overleggen van gegevens en het exploitatieoverzicht. Zeker omdat er sprake is van een niet-kostendekkende bijdrage.

Het collectief lidmaatschap Spirato is nieuw. Hierdoor kunnen er nog geen ervaringen worden gedeeld of aanbevelingen worden gedaan door de werkgroep.

Over de 40% regeling wordt opgemerkt dat het opvallend is dat vaak dezelfde gemeenschapshuizen gebruik hebben gemaakt van deze regeling in combinatie met andere gemeentelijke ondersteuning. Aanbeveling is om hier meer op te letten en dat er een gelijkwaardigere verdeling komt van de beperkte middelen.

Zie thema 5 voor financiële ondersteuning bij exploitatietekorten.

De werkgroep verzoekt de gemeente om een vast aanspreekpunt voor gemeenschapshuizen. Dit kan op meerdere manieren worden ingevuld. Bijvoorbeeld door een loketfunctie. In ieder geval moet voor de besturen duidelijk zijn bij wie ze voor wat terecht kunnen, eventueel door het beschikbaar stellen van een actuele contactpersonenlijst per onderwerp.

Daarnaast kan het aanspreekpunt ook fungeren als vast contactpersoon voor het nog in te stellen OOG, organiseren van een jaarlijks overleg met de besturen (al dan niet via het OOG) en naar behoefte regelen van themagerichte informatiebijeenkomsten over de gemeentelijke wet- en regelgeving en de gemeentelijke ondersteuning. Hierbij is er begrip voor de beperkte ambtelijke capaciteit wanneer er niet wordt gekozen voor traditioneel vormgegeven loket.

Colofon

Deze notitie tot stand is gekomen door de Gemeente Maastricht i.s.m. een werkgroep van de besturen van gemeenschapshuizen (Dré van den Broek, Mat Brüll, Lei Connotte, Guus Gabbano, Mik Hamers, Marleen Meijers, John Olders en Harry Puts). Op 13 juli heeft deze werkgroep de notitie ter kennisgeving voorgelegd aan de wethouder.

Contactpersoon: Ghislaine In de Braek,

T 06 46 15 08 51 | E Ghislaine.in.de.Braek@maastricht.nl

